

Med trosbekendelsen for øje

Af Cand.theol. & mag. Birgitte Bech

På en togrejse kom jeg i snak med en flok opstemte og snakkesalige knægte, som med klirrende flasker i plastikposer var på vej til fest. Da samtalen faldt på min fortid som præst, meldte gutterne stolt: »Vi kan stadig huske trosbekendelsen!« I den fyldte togvogn beviste de deres påstand – i kor. En noget særlig oplevelse!

Trosbekendelsen er om noget en fællesmængde i landets konfirmationsforberedelse – som hukommelsesprøve eller livsoplysning? Hvilke forestillinger ledsager vores trosbekendelse? Trosbekendelsen billedliggøres i kirkerum: Kan vi give konfirmanderne den opgave ikke bare at recitere trosbekendelsen, men at finde, fotografere eller selv producere billeder, som folder bekendelsen ud?

Overalt i landets kirkebygninger findes få eller mange af trosbekendelsens led på kalkmalerier, altertavler, pulpurbemalinger, prædikestolsreliëffer m.m. Den museale kunst, som der er mest af, kan uddybe vores bevidsthed om at høre til i en lang historisk kæde, men også om til stadighed at måtte skabe nye fortolkninger.

Måske unddrager bekendelsens ord lige fra »Gud Fader, den almægtige« til »det evige liv« egentlig billeddannelse, men mennesker finder udtryk og søger tegn for transcends- og resonanserfaringer til fælles opløftelse.

Hermed et bud på, hvordan vi »med trosbekendelsen for øje« kan gå på opdagelse i megen af den kirkekunst, der præger landets kirker.

Somme tider finder vi symboler for treenigheden, somme tider korset alene, somme tider hele billedrækker, som fører fra Bibelens

første til dens sidste bog. Det store udtræk ses fx på Roskilde Domkirkes senmiddelalderlige kannikkestole med uimodståelige relieffer, der rækker helt fra verdens skabelse til dommedag.

Første trosartikel

Kirkens gamle billedrækker har typisk menneskets frelseshistorie som fokus: Fortællingen om det syndige menneskes paradistab og vej til den frelsende Kristusbegivenhed. Syndefaldsmyten træder derfor oftest i forgrunden på bekostning af billeder af Guds grundlæggende skabelse af »himlen og jorden« med planeter, planter og dyr. Men her og der anskueliggøres hele Genesis' skabelsesmyte dog. Blot enkelte eksempler: I Sønderholm Kirke (Nibe) ses, hvordan Gud skaber himmel, hav, jord og planter og under processen står med Adams eller Evas lille sjæl i hånden. Kirkerup Kirke (Roskilde) har smukke medaljoner fra 1300-tallet med Guds skabelse af himmelgæmmer, planter, dyr og mennesker. – Hvordan fungerer disse skabelsesmyte-billeder for nutidens mennesker, som ser dem gennem et filter af naturvidenskabeligt betinget afmytologisering? Undren over skaberværket lever stadig hos os, og poesien ligeså, fx udtrykt i nutidige billeder af Guds skabende hånd over naturen som i Esben Hanefelts billedrække i Hørsholm Kirke.

Anden trosartikel

Gud som menneske, Jesus Kristus, er kirkekunstens mulighedsbetingelse og naturligvis hovedperson. Kirkens billedrækker viser os »Guds enbårne Søn, vor Herre« med billeder af bebudelse, krybberum og andre barndoms-scener, og billedforløbene fortsætter med lidelseshistorien, kirkekunstens topscorer, efterfulgt af opstandelse, himmelfart, ofte også pinse og kommende dom. På Lolland-Falster-Møn kan anbefales Tågerup Kirke (Lolland), Nørre Alslev Kirke (Falster), og Fane-fjord Kirke (Møn). Disse ældre billedrækker kulminerer med Kristus som opstandelseshelt, klatrende op af sarkofagen med løftet sejrspane. Men også opstandelsens billeder forandrer sig gennem tiden. »Opstandelsen har intet øje set«, siger moderne kunstnere som Havsteen

Mikkelsen.

Nutidige påskedagsbilleder har oftere blik for det skrøbelige menneske som modtager af opstandelsestroens lys. Eksempler er Arne Haugen Sørensens ruder fra 2004-18 i Sankt Johannes Kirke (Aarhus).

»Kunne et gruppebillede af konfirmanderne være en fortolkning af »de helliges samfund«?»

Tredje trosartikel

Med pinsemotivet nærmer kirkekunsten sig den usynlige Helligånd. Utallige gamle billeder viser Jesus på vej op i skyen, efterladende fodaftryk på jorden blandt disciplene. En ny fortolkning af pinsen ses fx på Erik Hagens højtidskab i Skovlunde Kirke (Ballerup). – Men hvordan vises troen på »den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund«? Det er jo ikke kirkebygningen, vi bekender os til, men den usynlige kirke og dens liv, fx i nadveren. Kunne et gruppebillede af konfirmanderne være en fortolkning af »de helliges samfund«? I 2008 fik Grindsted Kirke (Billund) Stig Weyes fabulerende bekendelse, hvor tredje trosartikel er tema for prædikestolens malerier. Bekendelsen slutter med »Syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv«, og gamle billedrækker sparer os ikke for en dramatisk, dobbelt udgang, så man snarest skulle tro, at vi bekendte os til »syndernes straf«. Først med den store, lyse bibelhistorie fra o. år 1900 i Viborg Domkirke, er den dobbelte udgang udeladt af danske opstandelsescener. Joakim Skovgaards lettilgængelige freskomalerier fra Adams skabelse til himlens store hvide flok kan være et godt mål for en konfirmandrejse.

Der findes mange materialer, som kan bruges, når man arbejder med trosbekendelsen. At gå på opdagelse i kirkerummet kan være et godt sted at begynde. De ovenstående eksempler er bare et lille uddrag fra en række danske kirker, og herunder er nogle flere billeder af danske kirkekunst, som relaterer sig til trosbekendelsen.